

MICHAEL ČEJKA: MĚSTO LIBEREC V KULTUROLOGICKÉ PERSPEKTIVĚ

DIPLOMOVÁ PRÁCE POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Jako historik mám vždy větší důvěru k textům, které vedou od přítomnosti k minulosti. Nechci tvrdit, že historické práce, jejichž téma bylo zvoleno jaksí suchou cestou, jsou méněcenné. Jen mi připadá, že sestup k minulosti pro pochopení nějakého jevu přítomnosti je tou nejpočetnější motivací a odpovídá smyslu počínání nás, kteří se historií nějakým způsobem zabýváme. Předkládaná diplomová práce Michaela Čejky je právě tohoto rodu. Základní motivací je zjevně autorovo hluboké znepokojení z aktuální proměny Liberce ve výnosný claim místní politické reprezentace a jejích důsledků pro hmotné prostředí města.

Liberec exponuje diplomant s důrazem na období 1880 – 1930 jako zahradní město v jedinečné krajinné konfiguraci. S plným porozuměním a bezpečnou znalostí relevantní literatury provádí základní přehled historického a urbanistického vývoje města s paralelním stanovením základních charakteristik, aby se pak podrobněji věnoval dobře zvoleným zastupným typům staveb – svatyním a továrnám.

K vnitřnímu tématu práce ale diplomant nepřistupuje jen prostřednictvím rekonstrukce historického, urbanistického a architektonického vývoje Liberce. Oporu hledá také ve vybraných teoretických konceptech, především teoriích chicagské školy a Augého konceptu *ne-místa*, a ověřuje instrumenty aktuální teoretické produkce, *landmarks* a mentální mapy. V detailnější rovině si osobně velmi cením, jak citlivě diplomant rozpoznal hodnotu podnětů přednášky Friedricha Achleitnera *Možnosti posuzování architektury aneb O nemožnosti mluvit o architektuře* z roku 1994, zásadního textu Kennetha Framptona *O kritické situaci architektury na přelomu století*, vydaného roku 2002, a především eseje Dalibora Veselého *Lidskost architektury* z roku 1990.

Dvě témata logicky vystupují jako ústřední: veřejný prostor a bydlení. Pro své pojetí bydlení nachází Michael Čejka kotvení od Heideggerova textu *...dichterisch wohnet der Mensch...* z roku 1954 přes Adornovu kritiku, fenomenologii místa Christiana Norberga-Schulze po Massima Cacciariho a Stana Allena. Ale jako se aktuální horizont neztrácí za historií, nerozpouští se ani v teorii: problematika hmotného prostředí není nikde interpretována nezávisle na prostředí sociálním. Například Čejkovo čtení současného Liberce prostřednictvím kritiky modernismu Léona

Kriera je pro mne stejně zajímavé, jako čtení Léona Kriera prizmatem současného libereckého dění i Čejkova kritika kritiky Krierovy.

Jedním z velmi pozitivních atributů předložené práce je udržení měřítka. I když téma vyžaduje pohled mnohdy velmi detailní, nikde se ze zřetele neztrácí linie výkladu. Autor se sympaticky nevyhýbá žádnému z aktuálních kontroverzních témat, na něž nutně naráží, pracuje přirozeně i s materiálem aktuální žurnalistiky, nikde ale nepodlehne jejímu omezenému horizontu aktuálního okamžiku jako nejdůležitějšího a jediného a udržuje plné rozpětí mezi horizonty minulosti a budoucnosti. Aktuální změny výhodně zastupuje dvojice nových libereckých obchodních center, stejně efektivně je využita mezní situace kolem příprav mistrovství světa v klasickém lyžování. Proti nim staví autor jako exemplum možností dnešního rozvoje města v podmínkách zdravé demokratické společnosti projekt Wester Harbour v Malmö.

Autor citlivě a poučeně rozpoznal role a dopady dopravy v současném městě a tato problematika je také v práci permanentně přítomna. Logicky tak ke švédskému příkladu trvale udržitelného rozvoje přidává domácí projekt Regiotram Nisa včetně konstatování rizik, která by mohla zmařit jeho realizaci.

Předložená práce není z rodu popisných, autor by zjevně nepociťoval svůj úkol jako splněný, kdyby jen konstatoval situaci. Provedené analýzy současného Liberce a jeho historického vývoje stanoví dvojici základních problémů: Nekoncepčnost urbanistického rozvoje je dána absencí vize, plánu i autoritativního úřadu městského architekta a způsobena hlavně tím, že vedení města dává přednost individuálním zájmům před veřejnými a momentálnímu zisku před budoucím rozvojem. Druhým základním problémem je pak závislost většiny příslušníků současné populace na osobním automobilu. Michael Čejka nabízí řešení a logicky spojuje hlubší studium fenoménu města, rozvoj občanské společnosti a vyšší míru osobní angažovanosti české veřejnosti jako elementární podmínky zlepšení kvality našeho života.

V úvodu jsem naznačil, že mám rád texty, které v historii hledají zdroje přítomného. Musím dodat, že obzvlášť mám rád texty, které se ptají minulosti ve prospěch budoucnosti, tedy texty v nejlepší slova smyslu angažované. I to shledávám v předložené diplomové práci Michaela Čejky *Město Liberec v kulturologické perspektivě*. Zároveň mohu konstatovat, že je to práce důkladně teoreticky i empiricky podložená, promyšleně vystavěná a kultivovaně napsaná. **Plně ji proto doporučuji k obhajobě.**

V Praze 20. září 2009

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.